

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

قانون مطبوعات

قانون مطبوعات/

ن والقلم و ما یسطرون... سوگند به قلم و آنچه می‌نویسند./

قرآن کریم/

نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند، مگر آنکه محل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشند. تفصیل آنرا قانون معین می‌کند./

قانون اساسی اصل ۲۴/

فصل اول: تعریف مطبوعات/

ماده ۱ - مطبوعات در این قانون عبارتند از نشریاتی که به طور منظم با نام ثابت و تاریخ و شماره ردیف در زمینه‌های گوناگون خبری، انتقادی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، کشاورزی، فرهنگی، دینی، علمی، فنی، نظامی، هنری، ورزشی و نظامی اینها منتشر می‌شوند./

تبصره - انتشار فوق‌العاده اختصاص به نشریه‌ای داد که به طور مرتب انتشار می‌یابد./

فصل دوم: رسالت مطبوعات/

ماده ۲ - رسالتی که مطبوعات در نظام جمهوری اسلامی بر عهده دارد عبارت است از:/

الف - روشن ساختن افکار عمومی و بالا بردن سطح معلومات و دانش مردم در یک یا چند زمینه مورد اشاره در ماده ۱۰./

ب - پیشبرد اهدافی که در قانون اساسی جمهوری اسلامی بیان شده است./

ج - تلاش برای نفی مرزبندیهای کاذب و تفرقه‌انگیز و قرار ندادن اقشار مختلف جامعه در مقابل یکدیگر، مانند دسته بندی مردم بر اساس نژاد، زبان، رسوم، سنن محلی و.../

د - مبارزه با مظاهر فرهنگ استعماری (اسراف، تبذیر، لغو، تجمل پرستی، اشاعه فحشا و...) و ترویج و تبلیغ فرهنگ اصیل اسلامی و گسترش فضائل اخلاقی./

ه - حفظ و تحکیم سیاست نه شرقی و نه غربی./

تبصره - هر یک از مطبوعات باید حداقل در تحقق یکی از موارد فوق‌الذکر سهیم و با موارد دیگر به هیچ وجه در تضاد نبوده و در مسیر جمهوری اسلامی باشد./

فصل سوم: حقوق مطبوعات/

ماده ۳ - مطبوعات حق دارند نظرات، انتقادات سازنده، پیشنهادها، توضیحات مردم و مسئولین را با رعایت موازین اسلامی و مصالح جامعه درج و به اطلاع عموم برسانند./

تبصره - انتقاد سازنده مشروط به دارا بودن منطق و استدلال و پرهیز از توهین، تحقیر و تخریب می‌باشد./

ماده ۴ - هیچ مقام دولتی و غیر دولتی حق ندارد برای چاپ مطلب یا مقاله‌ای در صدد اعمال فشار بر مطبوعات بر آید و یا به سانسور و کنترل نشریات مبادرت کند./

ماده ۵ - کسب و انتشار اخبار داخلی و خارجی که به منظور افزایش آگاهی عمومی و حفظ مصالح جامعه باشد با رعایت این قانون حق قانونی مطبوعات است./

فصل چهارم: حدود مطبوعات/

ماده ۶ - نشریات جز در موارد اخلال به مبانی و احکام اسلام و حقوق عمومی که در این فصل مشخص می‌شوند آزادند./

۱ - نشر مطالب الحادی و مخالف موازین اسلامی و ترویج مطالبی که به اساس جمهوری اسلامی لطمه وارد کند./

۲ - اشاعه فحشا و منکرات و انتشار عکسها و تصاویر و مطالب خلاف عفت عمومی./

۳ - تبلیغ و ترویج اسراف و تبذیر./

۴ - ایجاد اختلاف ما بین اقشار جامعه، به ویژه از طریق طرح مسائل نژادی و قومی./

۵ - تحریص و تشویق افراد و گروهها به ارتکاب اعمالی علیه امنیت، حیثیت و منافع جمهوری اسلامی ایران در داخل یا خارج./

۶ - فاش نمودن و انتشار اسناد و دستورها و مسائل محرمانه، اسرار نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، نقشه و استحکامات نظامی، انتشار مذاکرات غیر علنی مجلس شورای اسلامی و محاکم غیر علنی دادگستری و تحقیقات مراجع قضایی بدون مجوز قانونی./

۷ - اهانت به دین مبین اسلام و مقدسات آن و همچنین اهانت به مقام معظم رهبری و مراجع مسلم تقلید./

۸ - اقترأ به مقامات، نهادهأ، ارگانها و هر يك از افراد كشور و توهين به اشخاص حقيقي و حقوقى كه حرمت شرعى دارند، اگر چه از طريق انتشارعكس يا كاريكاتور باشد./

۹ - سرقتهاى ادبى و همچنين نقل مطالب از مطبوعات و احزاب و گروههاى منحرف و مخالف اسلام (داخلى و خارجى) به نحوى كه تبليغ از آنها باشد (حدود موارد فوق را آيين نامه مشخص مى كند)./

تبصره - سرقت ادبى عبارت است از نسبت دادن عمدى تمام يا بخش قابل توجهى از آثار و نوشته هاى ديگران به خود يا غير ولو به صورت ترجمه./

ماده ۷ - موارد ذيل ممنوع است:/

الف - چاپ و انتشار نشرى هاى كه پروانه براى آن صادر نشده و يا پروانه آن لغو گرديده است و يا به دستور دادگاه به طور موقت يا دائم تعطيل گرديده است./

ب - انتشار نشرى به گونه اى كه اكثر مطالب آن مغاير باشد آنچه كه متقاضى به نوع آن متعهد شده است./

ج - انتشار نشرى به نحوى كه با نشرى ات موجود يا نشرى اتى كه به طور موقت يا دائم تعطيل شده اند از نظر نام، علامت و شكل اشتباه شود./

د - انتشار نشرى بدون ذكر نام صاحب امتياز و مدير مسئول و نشانى اداره نشرى و چاپخانه آن./

ه - مراكز نشر، چاپ، توزيع و فروش نشرى ات مجاز به چاپ و انتشار و عرضه مطبوعات و نشرى اتى كه از سوى هيات نظارت مغاير با اصول مندرج در اين قانون تشخيص داده شود نمى باشند./

فصل پنجم: شرايط متقاضى و مراحل صدور پروانه/

ماده ۸ - انتشار نشرى به مسئوليت اشخاص حقيقي يا حقوقى با سرمايه ايرانى و اخذ پروانه از وزارت ارشاد اسلامى آزاد است./

تبصره - مطبوعاتى كه از طرف سازمانهاى آراءديبخش اسلامى كشورهاى ديگر منتشر مى شود مى تواند با سرمايه و مسئوليت اشخاص غير ايرانى در چهار چوب قوانين مربوطه به خارجيان مقيم ايران و موافقت وزارتتین ارشاد و امور خارجه منتشر شوند./

ماده ۹ - شخص حقيقي متقاضى صاحب امتياز بايد داراى شرايط زير باشد:/

۱ - تابعيت ايران./

۲ - دارا بودن حداقل ۲۵ سال./

۳ - عدم حجر ورشكستگى به تقلب و تقصير./

۴ - عدم اشتها به فساد اخلاق و سابقه محكوميت كيفرى بر اساس موازين اسلامى كه موجب سلب حقوق اجتماعى باشد./

۵ - داشتن صلاحيت علمى در حد ليسانس و يا پايان سطح در علوم حوزه اى به تشخيص هيات نظارت موضوع ماده ۱۰ اين قانون./

تبصره ۱ - متقاضى امتياز نشرى به موظف است خود يا شخص ديگرى را به عنوان مدير مسئول واجد شرايط مندرج در اين ماده معرفى نمايد./

تبصره ۲ - براى نشرى ات داخلى يك سازمان، مؤسسه و شركت دولتى يا خصوصى كه فقط براى استفاده كاركنان منتشر و رايگان در اختيار آنان قرارمى گيرد تنها اجازه وزارت ارشاد اسلامى با رعايت ماده ۲ اين قانون كافى است./

تبصره ۳ - با يك پروانه نمى توان بيش از يك نشرى منتشر كرد./

تبصره ۴ - صاحب امتياز در قبال خط مشى كلى نشرى به مسئول است و مسئوليت يكايك مطالبى كه در نشرى به چاپ مى رسد و ديگر امور در رابطه با نشرى به عهده مدير مسئول خواهد بود./

تبصره ۵ - نخست وزيران، وزيران، استانداران، امرأ ارتش و شهربانى، ژاندارمرى رؤساى سازمانهاى دولتى، مديران عامل و رؤساى هيات مديره شركتها و بانكهاى دولتى و كلييه شركتها و مؤسساتى كه شمول حكم در مورد آن مستلزم ذكر نام است، نمايندگان مجلسين، سفرا، فرمانداران، شهرداران، رؤساى انجمنهاى شهر و شهرستان تهران و مراكز استانها، اعضاى ساواك، رؤساى دفاتر رستاخيز در تهران و مراكز استانها و شهرستانها و وابستگان به رژيم سابق كه در فاصله زمانى پانزدهم خرداد ۱۳۴۲ تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ در مشاغل مذكور بوده و همچنين كسانى كه در اين مدت از طريق مطبوعات، راديو، تلويزيون با سخنرانى در اجتماعات خدمتگزار تبليغاتى رژيم گذشته بوده اند، از انتشار نشرى به محرومند./

ماده ۱۰ - اعضا هيات نظارت بر مطبوعات كه از افراد مسلمان و صاحب صلاحيت علمى و اخلاقى لازم و مؤمن به انقلاب اسلامى مى باشند، عبارتند از:/

الف - يكي از قضات ديوان عالى كشور به انتخاب شورأى عالى قضايى./

ب - وزير ارشاد اسلامى يا نماينده تامالاختيار وى./

ج - يكي از نمايندگان مجلس شورأى اسلامى به انتخاب مجلس./

د - يكي از اساتيد دانشگاه به انتخاب وزير فرهنگ و آموزش عالى./

ه - يكي از مديران مسئول مطبوعات به انتخاب آنان./

تبصره ۱ - اين هيات ظرف دو ماه پس از تصويب اين قانون در دوره اول و در دوره هاى بعد ظرف يك ماه قبل از اتمام مقررات براى مدت دو سال به دعوت وزير ارشاد اسلامى تشكيل مى شود./

تبصره ۲ - جلسات هيات با حضور دو سوم اعضا رسميت يافته و تصميمات متخذه با اكثريت مطلق اعضا معتبر خواهد بود./

تبصره ۳ - هيات نظارت پس از رسيدگى هاى لازم نظر خود را جهت اجرا به وزير ارشاد اسلام اعلام مى دارد./

ماده ۱۱ - رسيدگى به درخواست صدور پروانه و تشخيص صلاحيت متقاضى و مدير مسئول به عهده هيات نظارت بر مطبوعات است./

ماده ۱۲ - هیأت نظارت رأساً یا به درخواست وزیر ارشاد اسلامی موارد تخلف نشریات را مورد رسیدگی قرار می‌دهد و در صورت لزوم جهت پیگرد قانونی تقاضای کتبی خود را به دادگاه صالح تقدیم می‌دارد./

ماده ۱۳ - هیأت نظارت مکلف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ دریافت تقاضا جهت امتیاز به یک نشریه درباره صلاحیت متقاضی و مدیر مسئول با رعایت شرایط مقرر در این قانون رسیدگیهای لازم را انجام داده و مراتب رد یا قبول تقاضا را با ذکر دلایل و شواهد جهت اجرا به وزیر ارشاد گزارش نماید، و وزارت ارشاد اسلامی موظف است حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ موافقت هیأت نظارت برای متقاضی پروانه انتشار صادر کند./

ماده ۱۴ - در صورتی که مدیر مسئول شرایط مندرج در ماده ۹ را فاقد گردد، یا فوت شود و یا استعفا دهد، صاحب امتیاز موظف است حداکثر ظرف سه ماه شخص دیگری را که واجد شرایط باشد به وزارت ارشاد اسلامی معرفی کند، در غیر این صورت از انتشار نشریه او جلوگیری می‌شود، تا زمانی که صلاحیت مدیر به تأیید نرسیده است، مسئولیتهای مدیر به عهده صاحب امتیاز است./

ماده ۱۵ - اعلام نظر هیأت نظارت مبنی بر تأیید یا عدم تأیید مدیر مسئول جدید، حداکثر سه ماه از تاریخ معرفی توسط وزارت ارشاد اسلامی خواهد بود./

ماده ۱۶ - صاحب امتیاز موظف است ظرف شش ماه پس از صدور پروانه، نشریه مربوطه را منتشر کند و در غیر این صورت با یک بار اخطار کتبی و دادن فرصت پانزده روز دیگر در صورت عدم عذر موجه اعتبار پروانه از بین می‌رود، عدم انتشار منظم نشریه در یک سال نیز اگر بدون عذر موجه (به تشخیص هیأت نظارت) باشد، موجب لغو پروانه خواهد بود./

تبصره - نشریه‌ای که سالانه منتشر می‌شود (سالنامه) از ماده فوق مستثنی بوده و در صورت عدم نشر ظرف یک سال بدون عذر موجه پروانه صاحب امتیاز لغو خواهد شد./

ماده ۱۷ - پروانه‌هایی که بر طبق مقررات سابق برای نشریات کنونی صادر شده است به اعتبار خود باقی است، مشروط بر این که ظرف سه ماه از تاریخ اجرا این قانون، صاحب امتیاز برای تطبیق وضع خود، با این قانون اقدام نماید./

ماده ۱۸ - در هر شماره باید نام صاحب امتیاز، مدیر مسئول، نشانی اداره و چاپخانه‌ای که نشریه در آن به چاپ می‌رسد و نیز زمینه فعالیت و ترتیب انتشار نوع نشریه (دینی، علمی، سیاسی، اقتصادی، ادبی، هنری و غیره) در صفحه معین و محل ثابت اعلان شود، چاپخانه‌ها نیز مکلف به رعایت مفاد این ماده می‌باشند./

ماده ۱۹ - نشریات در چاپ آگهی‌های تجارتي که مشتمل بر تعریف و تمجید کالا یا خدماتی که از طرف یکی از مراکز تحقیقاتی کشور که بر حسب قوانین رسمیت داشته باشند، تأیید گردد با رعایت ماده ۱۲ آیین‌نامه تأسیس و نظارت بر نحوه کار و فعالیت کانونهای آگهی تبلیغاتی و بندهای مربوطه مجاز می‌باشند./

تبصره - در مواردی که طبق این ماده، مطبوعات مجاز به درج آگهی‌های مشتمل بر تعریف و تشویق از کالا و خدمات هستند، متن این تعریف و تشویق نمی‌تواند از متن تقدیرنامه رسمی مراکز قانونی مذکور در این ماده فراتر رود./

ماده ۲۰ - هر روزنامه یا مجله باید دفاتر محاسباتی پلمب شده بر طبق قانون تهیه و کلیه مخارج و درآمد خود را در آن ثبت کند و بیلان سالانه درآمد و مخارج را به وزارت ارشاد اسلامی بفرستد، وزارت ارشاد اسلامی هر وقت لازم بداند، دفاتر مالی مؤسسات را بازرسی می‌نماید./

تبصره - کلیه مطبوعات مکلفند همه‌ماهه تیراژ فروش ماهیانه خود را کتباً به وزارت ارشاد اسلامی اطلاع دهند./

ماده ۲۱ - مدیران چاپخانه‌ها در تهران و شهرستانها مکلفند از هر شماره نشریه خود دو نسخه به وزارت ارشاد اسلامی به طور مرتب و رایگان ارسال نمایند./

ماده ۲۲ - ورود مطبوعات به کشور و نیز خروج آن بر اساس موازین شرعی و قانون اساسی و نظام جمهوری اسلامی است./

ضوابط ورود و خروج آن ظرف شش ماه توسط وزارت ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید./

فصل ششم: جرائم/

ماده ۲۳ - هر گاه در مطبوعات مطالبی مشتمل بر توهین یا افترا، یا خلاف واقع و یا انتقاد نسبت به شخص (اعم از حقیقی یا حقوقی) مشاهده شود، ذینفع حق دارد پاسخ آن را ظرف یک ماه کتباً برای همان نشریه بفرستد. و نشریه مزبور موظف است آن گونه توضیحات و پاسخها را در یکی از دوشماره‌ای که پس از وصول پاسخ منتشر می‌شود، در همان صفحه و ستون و یا همان حروف که اصل مطلب منتشر شده است، مجانی به چاپ برساند، به شرط آنکه جواب از دو برابر اصل تجاوز نکند و متضمن توهین و افترا به کسی نباشد./

تبصره ۱ - اگر نشریه علاوه بر پاسخ مذکور مطالب یا توضیحات مجددی چاپ کند، حق پاسخگویی مجدد برای معترض باقی است. درج قسمتی از پاسخ به صورتی که آنرا ناقص یا نا مفهوم سازد و همچنین افزودن مطالبی به آن در حکم عدم درج است و متن پاسخ باید در یک شماره درج شود./

تبصره ۲ - پاسخ نامزدهای انتخاباتی در جریان انتخابات باید در اولین شماره نشریه درج گردد. به شرط آنکه حداقل شش ساعت پیش از ریز چاپ رفتن نشریه پاسخ به دفتر نشریه تسلیم و رسید دریافت شده باشد./

تبصره ۳ - در صورتی که نشریه از درج پاسخ امتناع ورزد یا پاسخ را منتشر نسازد شاکی می‌تواند به دادستان عمومی شکایات کند و دادستان در صورت احراز صحت شکایت جهت نشر پاسخ به نشریه اخطار می‌کند و هر گاه این اخطار مؤثر واقع نشود، پرونده را پس از دستور توقیف موقت نشریه که مدت آن حداکثر از ده روز تجاوز نخواهد کرد، به دادگاه ارسال می‌کند./

ماده ۲۴ - اشخاصی که اسناد و دستورهای محرمانه نظامی و اسرار ارتش و سپاه و یا نقشه‌های قلاع و استحکامات نظامی را در زمان جنگ یا صلح به وسیله یکی از مطبوعات فاش و منتشر کنند به دادگاه تحویل تا برابر مقررات رسیدگی شود./

ماده ۲۵ - هر کس به وسیله مطبوعات، مردم را صریحاً به ارتکاب جرم یا جنایتی بر ضد امنیت داخلی یا سیاست خارجی کشور که در قانون مجازات عمومی پیش‌بینی شده است، تحریص و تشویق نماید در صورتی که اثری بر آن مترتب شود، به مجازات معاونت همان جرم محکوم و در صورتی که اثری بر آن مترتب نشود، طبق نظر حاکم شرع بر اساس قانون تعزیرات با وی رفتار خواهد شد./

ماده ۲۶ - هر کس به وسیله مطبوعات به دین مبین اسلام و مقدسات آن اهانت کند، در صورتی که به ارتداد منجر شود حکم ارتداد در حق وی صادر و اجرا و اگر به ارتداد نیانجامد طبق نظر حاکم شرع بر اساس قانون تعزیرات با وی رفتار خواهد شد./

ماده ۲۷ - هر گاه در نشریه‌ای به رهبر یا شورای رهبری جمهوری اسلامی ایران و یا مراجع مسلم تقلید اهانت شود، پروانه آن نشریه لغو و مدیرمسئول و نویسنده مطلب به محاکم صالحه معرفی و مجازات خواهند شد./

تبصره - رسیدگی به جرائم موضوع مواد ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، تابع شکایت مدعی خصوصی نیست./

ماده ۲۸ - انتشار عکسها و تصاویر و مطالب خلاف عفت عمومی ممنوع و موجب تعزیر شرعی است و اصرار بر آن موجب تشدید تعزیر و لغو پروانه خواهد بود./

ماده ۲۹ - انتشار مذاکرات غیر علنی مجلس شورای اسلامی و مذاکرات غیر علنی محاکم دادگستری یا تحقیقات مراجع اطلاعاتی و قضایی که طبق قانون افشا آن مجاز نیست ممنوع است و در صورت تخلف طبق نظر حاکم شرع قانون تعزیرات با وی رفتار خواهد شد./

ماده ۳۰ - انتشار هر نوع مطلب مشتمل بر تهمت یا افترا یا فحش و الفاظ رکیک یا نسیتهای توهین آمیز و نظایر آن نسبت به اشخاص ممنوع است. مدیر مسئول جهت مجازات به محاکم قضایی معرفی می گردد، و تعقیب جرائم مزبور موکول به شکایت شاکی خصوصی است و در صورت استرداد شکایت تعقیب در هر مرحله ای که باشد متوقف خواهد شد./

تبصره ۱ - در موارد فوق شاکی (اعم از حقیقی و حقوقی) می تواند برای مطالبه خسارتی که از نشر مطالب مزبور بر او وارد آمده به دادگاه صالحه شکایت نموده و دادگاه نیز مکلف است نسبت به آن رسیدگی و حکم متناسب صادر نماید./

تبصره ۲ - هر گاه انتشار مطالب مذکور در ماده فوق راجع به شخص متوفی بوده ولی عرفاً هتاک به بازماندگان وی به حساب آید، هر یک از ورثه قانونی می تواند از نظر جزایی یا حقوقی طبق ماده و تبصره فوق اقامه دعوی نماید./

ماده ۳۱ - انتشار مطالبی که مشتمل بر تهدید به هتک شرف و یا حیثیت و یا افشای اسرار شخصی باشد ممنوع است و مدیر مسئول به محاکم قضایی معرفی و با وی طبق قانون تعزیرات رفتار خواهد شد./

تبصره - در مواد ۳۰، ۳۱ تا زمانی که پرونده در مرحله تحقیق و رسیدگی است، نشریه مورد شکایت حق ندارد نسبت به مورد رسیدگی مطلبی نشر دهد، در صورت تخلف دادستان عمومی باید قبل از ختم تحقیقات حکم توقیف نشریه را صادر کند، این توقیف شامل اولین شماره بعد از ابلاغ می شود و در صورت تکرار تا موقع صدور رای دادگاه از انتشار نشریه جلوگیری می شود./

ماده ۳۲ - هر کس در نشریه ای خود را بر خلاف واقع صاحب پروانه انتشار یا مدیر مسئول معرفی کند، یا بدون داشتن پروانه به انتشار نشریه مبادرت نماید، طبق نظر حاکم شرع با وی رفتار خواهد شد./

قرارات این ماده شامل دارندگان پروانه و مدیران مسئولی که سمتهای مزبور را طبق قانون از دست داده اند نیز می شود./

ماده ۳۳ - هر گاه در انتشار نشریه نام یا علامت نشریه دیگری ولو با تغییرات جزئی تقلید شود، به طوری که برای خواننده امکان اشتباه باشد، از انتشار نشریه جلوگیری و مرتکب طبق نظر حاکم شرع محکوم می شود، تعقیب جرم و مجازات منوط به شکایت شاکی خصوصی است./

ماده ۳۴ - به جرائم ارتکابی به وسیله مطبوعات در دادگاه صالحه با حضور هیأت منصفه رسیدگی می شود./

ماده ۳۵ - آیین نامه اجرایی این قانون ظرف حداکثر شش ماه توسط وزارت ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید./

ماده ۳۶ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر ملغی است و وزارت ارشاد مأمور اجرای آن می باشد./

قانون فوق مشتمل بر سی و شش ماده و بیست و سه تبصره در جلسه پنجاه و دوم اسفند ماه هزار و سیصد و شصت و چهار تصویب و در تاریخ ۱۳۶۴.۱۲.۲۶ به تایید شورای محترم نگهبان رسیده است./

رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی/

/